

פניני הפרשה

וישלח

עלון מס'

1016

שנה כ"א התש"ף

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

איך נאבקים במלאך?

ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו וגו' – בפרשה זו רואים דבר פלא – מלחמה של אדם עם מלאך, דבר שאי אפשר להבינו בשכל הפשוט. רש"י מפרש שני פירושים בפירוש "ויאבק": "מנחם פירש ויתעפר איש מלשון אבק שהיו מעלים עפר ברגליהם ע"י נענועם. ולי נראה שהוא לשון ויתקשר וכו' שכן דרך שניים שמתעצמים להפיל איש את רעהו שחובקו ואובקו בזרועותיו". ויש להבין איך שייך להילחם עם מלאך רוחני כדרך שנאבקים בצורה גשמית?

מצינו בחיילי סנחריב שהקיפו את ירושלים, כמו שנאמר: "ויהי פלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך פמחה אשור מאה שמונים וחמשה אלף וישכימו כבקר והנה כלם פגרים מתים". בגמרא בסנהדרין (צ"ה ע"ב) מבואר שהללו שנמנו כאן ראשי גייסות הן, ולכל אחד מהם חיילים רבים הכפופים לו. וכיצד מתו? "ר' יצחק נפחא אמר: אזנים גלה להם, ושמעו שירה מפי חיות המרכבה שמשבחות לה, ומתו". רואים את כוחם של המלאכים, ונשאלת השאלה באיזה כח נלחם יעקב עם המלאך?

מבאר הספורנו שהמלאך לא יכול היה ליעקב אבינו לרוב דבקותו בה' יתברך, עד שהיה מרכבה לשכינה. וכח זה הוריש יעקב לבניו שעל ידי דבקות בה' יתברך ובתורתו, יוכלו להתגבר על היצר הרע שיש לו כח של מלאך, כמו שלימדונו חז"ל: "בראתי יצר הרע – בראתי לו תורה תבלין".

על דבקות בה', נשא רבנו יוסף חיים זצ"ל את המשל הבא: שני אנשים נשאו חן בעיני המלך, אשר החליט להוקיר להם טובה ולהעניק לכל אחד מהם פרס מאוצר המלכות בסך שלש מאות ושישים זהובים בכל שנה. מנהג היה באותה מדינה שהמקבל שי מאת המלך, ניתנת לו הזכות להיכנס אל הדרו של המלך בארמון המלוכה ולהודות לו באופן אישי. נתן להם המלך לבחור בין שתי אפשרויות, או לקבל פעם אחת בשנה את מלוא הסכום, או לפרוס את הסכום באופן שכל יום יקבלו זהוב אחד, עד שבסוף השנה יושלם מלוא הסכום. האחד בחר לקבל שלש מאות ושישים זהובים בפעם אחת בתחילת השנה, כדי לחסוך את המרחה היומית לבוא אל הארמון, ואילו חברו העדיף לקבל בכל יום זהוב אחד.

תמהו משרתי המלך מדוע בחר באפשרות זו המכבידה עד מאוד, למרוח ולבוא מדי יום עבור זהוב אחד. השיבם הלה בחכמה: "שמחתי בקבלת הכסף, אינה מגיעה למקצת מהשמחה הכפולה והמכופלת שיש לי להיכנס לתוך ארמונו של המלך ולבקר בהיכלו, לראות ולחזות במו עיני בהוד מלכותו וביקר תפארת גדולתו. והיות וחוק הוא שכל המקבל מתנה מאת המלך, אף שהיא מתנה קטנה, ראוי הוא לראות פני המלך ולהודות ולשבח אותו על כך. לכן העדפתי לקבל זהוב בכל יום, כדי שיתאפשר לי לראות את פני מלכי הרם והנישא בכל יום ולהודות לו על חסדו עמי".

שיא תורני	עצה טובה
<p>התלמוד העתיק בעולם</p> <p>תלמוד שהודפס בשנת 1520 בוונציה, במהדורה ראשונה של דפוס בומברג. מהדורה זו היא היחידה שהודפסה בשלמות, מסדר זרעים ועד סדר טהרות, והיא נקיה כמעט לחלוטין משיבושי צנזורה שונים שהיו מנת חלקם של מהדורות אחרות. כיום נותרו בעולם רק 14 כרכים מהתלמוד הבבלי שהדפים בומברג ושרדו בשלמותם.</p>	<p>שאל את עצמך כל הזמן רק שאלה אחת: "מה אתה עושה עכשיו?", וענה תשובה אחת. זה עוזר מאוד להתמקד. הרבה מהקשיים שלנו בניהול זמן קורים בגלל שאנחנו מנסים לתפוס יותר מידי דברים ביחד. המפתח הוא ההווה. (ס. מ. הי"ו)</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"סתם המון העם חושבים כי חיי העולם הזה וטובותיו הם נקראים חיים ומתענגים על רוב כל, אבל האמת אינה כן... דכל טובות העולם הזה הם כאפס ותוהו". ("מגיד חדשות" ח"ט דרוש ס"א).

וימלו כל זכר כל יוצאי שער עירו וגו' ויקחו שני בני יעקב וגו' איש חרבו וגו' ויהרגו כל זכר

יש להקשות, כיצד לא עמדה לבני שכם זכות המילה שמלו, והרי ידוע כי כל העושה מצוה אינה שבה ריקם? ועוד יש לדקדק שבפסוק ט"ו תיבת **לְהַמְלֵל** חסרה וא"ו, וכן בפסוק כ"ד **וימלו כל זכר וגו'**, ובפסוקים י"ז ו-כ"ב כתובה מלת **להמול** מלאה עם וא"ו. ואפשר ליישב בס"ד בהקדים מה שיש לפרש על הפסוק ויענו בני יעקב וגו' "במרמה וידברו", ופירש רש"י בחכמה, ויש לדעת מהי החכמה הלזו? ולעניות דעתי נראה לבאר בס"ד, דנדע דמצוות אינם נחשבים מצוות רק כאשר יקיים אותם האדם מחמת ציוויו יתברך, וכמו שאמרו על הכותים שאין דינם כגרים גמורים, כי לא התגיירו מחמת אהבת ה' וכיו"ב רק מפחד האריות שהיו אז בארץ ישראל כידוע. והנה נודע כי אנשי שכם מלו רק בעבור שיוכלו לקחת את בנות משפחתו של יעקב לנשים ויסחרו במקניהם וקניינם, וכמו שפיהם של חמור ושכם בנו ענה בהם "מקניהם וקניינם וכל בהמתם הלא לנו הם"... ומוכח מזה שלא היתה מילתם לשם שמים, וכיון שכך לא הועילה מצות המילה שמלו והרי היא כלא נעשית. ובני יעקב ידעו זאת, ולכן לא פחדו שתועיל להם זכות מצוה זו. וזו היתה כוונת בני יעקב באומרם: אם תהיו **כמונו להמל לכם וגו'**, ורצונם לומר שיש להם שני תנאים: א. תהיו כמונו. ב. להמל לכם. והנה תיבת **להמל חסרה וא"ו**, לרמוז שהמילה לא תהיה בתקנה, ולאחר מכן אמרו להם ואם לא תשמעו אלינו **להמול**, היינו אפי' אם תמולו אך לא תשמעו אלינו לעשות לשם שמים (ולכן מלא וא"ו), ולקחנו את בתנו והלכנו. והנה שכם וחמור אביו דברו אל יושבי עירם "בהמול לנו כל זכר כאשר הם נמולים", היינו לשם שמים, ואז ו"היינו לעם אחד". אך הם לא עשו לשם שמים אלא מתאות הנכסים כמו שכתוב "וימלו (חסר) כל זכר", ועל כן יכלו להרגם כי לא קיימו ההסכם. וזהו מה שכתוב **במרמה וידברו**. ועיין למרן החיד"א ז"ל בנחל קדומים (פסוק ט"ו) בשם מהר"א מגרמיזא שכתב שאף המשיכו לעבוד עבודה זרה אחר שמלו. ע"ש. ועל כן יכלו להרגם. וזה פשוט לענ"ד. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

שיר לכבוד הוצאת הספר החדש "בית נאמן" על התורה

ומבואות, מרפסות וגזוזטראות. אין בבית יתר ונותר רב ומעט, והחדרים מלאים דעת, מהם קצרים ומהם ארוכים, מהם רחבים ומהם עמוקים. גם חדרי חדרים יש בו, עומק לפני עומק - אין אדם עומד על דעת רבו. ועלֵה על גבוי הדורה, לעולים במעלות התורה.

כי ביתו בית לימוד יקרא לכל החכמים, שם מצאה החכמה בית ונוה מעון לעולמים. לכל דכפין שעריו פתוחים לרווחה, ושם ימצאו יגיעי כח מנוחה. אם יפה שעתך ופנויה דעתך, מוזמן אתה להתרווח בטרקלין להנאתך, ולעיין בחידושים בעומק הפשט - להרוות צמאונך. ואם דחוקה שעתך ובפרוזדור אתה מתקין עצמך, תעיף עיניך בו על חידוש קל, רמז הרומז, ותרוה נחת לנפשך.

והבית אינו ריקם. מלא הוא כל טוב ממתקים ומשמנים. מזוויו מלאים מזן אל זן מפיקים ונותנים. לחמו נתן מימיו נאמנים, אפתורא דדהבא בשרים שמנים, כל הנכנס רעב יוצא שבע וכרסו לְפָנים - עמוסה בפרפראות לחכמה ומיני מגדנים. ובעל הבית מגיש בחן את תקרובתו, אשרי יושבי ביתו.

בחכמה נבנה הבית הנאמן, ובתבונה פוֹנֵן מעשה ידי אמן. כיתד התקועה במקום נאמן, חוצבו יסודותיו העמוקים נטע נעמן. מהמסד ועד הטפחות בנוי לתלפיות, מיוסד על אדני פז מחוטב זויות. מבית ומחוץ מצופה זהב טהור, וסביב לו זר זהב מלא אור. מוקף הוא גנות ופרדסים, ובהם תפוחי זהב במשכיות כסף שושנים והדסים.

החומרים מהם הבית נבנה, נדלים מכל מרחבי הבינה. והבית בהבנותו (לא) אבן שלימה מסע נבנה. כל אבן נחצבה ממחצב הסנפרינון בעתה ובזמנה, לפני שנה או שבעים שנה, וכעת חוברה לה יחדיו אריח על גבי לבינה, כיהלום המשובץ בין אבני חן ופנינה.

על המלאכה עמלו חבר בונים מוכשרים, בראשות האדריכל הנמרץ הרב הראל זנזורי אשר על הבית ועל הספרים, שלא הותיר אבן על אבן בחיפוש אחר מטמונים יקרים, להביאם אל הבית הכלול בהדרים.

רחב ידים הוא ביתנו, מרחיב דעתנו. עשוי הוא קיטוניות וחדרים, טרקלינים ופרוזדורים, חצרות

זיספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

למען ציון לא אחשה

הס הושלך בהיכל. אם אכן רש"י אומר הפוך, הרי שכל מהלך השיעור קורס כמגדל קלפים...

"לא יכול להיות", ביטל האורח מאמריקה את ההערה ונפנה להמשיך את שיעורו.

אלא שראש הישיבה רבי עזרא עטיה התערב והציע: "ניתי ספר ונחזי" (נביא את הספר ונראה). הגמרא הובאה, ואכן מתברר שהרב אליהו צדק, וכל המערכה בטעות יסודה.

מה עושים כעת? כל השיעור נפל. מה יגיד כעת ראש הישיבה לפני התלמידים מארץ ישראל?...

גמגם ראש הישיבה מאמריקה ואמר לתלמידים: "טוב, אז אני אומר את השעור כאילו לא היה רש"י כזה בזבחים..." והמשיך.

או אז רמז רבי עזרא עטיה לרב אליהו שדי בזה - האורח כבר למד את מה שהיה צריך ללמוד. הוא לא יזלזל עוד בתורת ארץ ישראל ובלומדיה...

פעם אחת הגיע לישיבת "פורת יוסף" אחד מגדולי ראשי הישיבות באמריקה. בימים ההם היחס מצד היהודים באמריקה כלפי היהודים בארץ ישראל היה יחס של רחמנות, וראש הישיבה מרן הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל חש שראש הישיבה האמריקאי מזלזל מעט בלומדי התורה של ארץ ישראל.

כיון שחש לכבודה של ארץ ישראל, זימן אליו רבי עזרא שלשה מבחירי תלמידיו, הגאונים רבי בן ציון אבא שאול רבי מרדכי אליהו ורבי ציון לוי, ואמר להם: "בדרך כלל כשמגיע אורח חשוב לישיבה, אני מבקש מכם לשתוק ולא להקשות עליו. אבל הפעם ראיתי שאותו ראש ישיבה סבור שבארץ ישראל לא יודעים ללמוד, לכן אבקש מכם שהפעם תראו את כוחכם..."

אותו ראש ישיבה אמריקאי הציב בתחילת שיעורו כמה קושיות קשות על רש"י בזבחים, והחל לבאר מהלך שיתרן את כל הקושיות. אלא שרבי מרדכי אליהו שהיה בימים ההם צנום ביותר, הצביע והעיר בענוה: "במחילה, אבל רש"י בזבחים לא אומר כדברי כבודו, הוא אומר הפוך..."

☺ זה לא חוק! ☺

מספרים על החפץ חיים, שגם כאשר היה כבן שמונים, החזיק במנהגו להתפלל שחרית בנין החמה. לא קל היה הדבר לאדם בגילו, במיוחד בראדיון, עיר מגוריו, שם שרר קור עז שחגיע ל-20 מעלות מתחת לאפס. ובכל זאת היה החפץ חיים מתגבר כארי לעבודת בוראו.

בבוקר חורפי אחד, בעת עלות השחר, כשבחזן קור אימים, רוחות עזות ושלגים, ניעור החפץ חיים משנתו. אלא שהפעם כמו משום-מקום הופיע לפתע היצר הרע, והחל לטפוח על שכמו: "אשריך ואשרי חלקך, כל כך הרבה ספרים חיברת, זיכית את כל העולם היהודי בפסיקת הלכה ובשמירת הלשון. צדיק גמור אתה... עם כל כך הרבה זכויות, בודאי שמור לך מקום נכבד בנן עדן..."

יודע החפץ חיים כי כאשר מרעיף היצר הרע מחמאות נוטפות דבש על מעשים רוחניים, יש להתכונן לכך שתיכף יגיע העוקץ והפיתוי... ואכן היצר המשיך ואמר: "אולי הפעם תוותר על תפלה בנין? אתה כבר זקן וחלש, אינך מסוגל לקום בה מוקדם בקור מקפיא עצמות... ובכלל, פטור אתה מתפלה בציבור... אדם אחר בגילך מתפלל בבית..."

החפץ חיים הרף כמובן באחת את גילווי ה'רחמים' של היצר, ולא השגיח בהם כלל. לא מדובשו הוא צריך, ובטח לא מעוקצו. והיצר בעקשנותו אינו מתעייף ומנסה בכל זאת. "גם אם אינך רוצה לוותר על תפלה במנין, לפחות תתפלל מאוחר יותר" הציע בהמלה וסיכם: "לאדם בגילך זו סכנת נפשות!". מבלי להתבלבל, השיבו החפץ חיים מיניה וביה תשובה מוחצת: "מתפלא אני עליך, הרי זקן אתה ממני באלפי שנים, ובכל זאת בשעה כל כך מוקדמת הספקת לקום להתארגן ולבוא אלי, ואם כן מדוע שלא אלמד ממך ואעשה כמועשיך?!"

☺ חוק חוק לא... ☺

ניתן לעבוד את ה' גם על ידי היצר הרע - על ידי שלומדים מהמרין שלו, מעקשנותו, מדבקתו במטרה, מנסיונותיו הבלתי נלאים. את אותן עוצמות ואותם כלים, ניתן לרתום לטובת עבודת הבורא כדי להילחם ביצר עצמו.

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: האם יש מקום להחמיר להזמין תפלין רק מסופר שאינו איטר?
תשובה: לדעתי אין צריך להחמיר. ואני הזמנתי לכתחילה לבן שלי מסופר איטר, שהוא תלמיד חכם וירא שמים.

שאלה: מצינו מספר פעמים שהגמרא קובעת על קטע מסוים במשנה, אך למעשה מדברת על קטע אחר במשנה, כגון בגמרא מסכת שבת (מ"ח ע"א) שהגמרא קבעה על תבן, ודיברה על מוכין. מה פשר הדבר?
תשובה: חסר בגמרא וכו', וכן מצאתי בכמה מקומות.

שאלה: אבל על אביו היושב בבית האסורים, שלא השתתף בהלויה, וספק רב אם יתאפשר לו אי פעם בשנים הבאות להשתתף באזכרה של אביו. לאחר מאמצים הצליחו בס"ד לאשר לו יציאה לשעתיים בלבד לאזכרת השבעה. האם מותר להקדים ביום אחד את האזכרה בהתאם להסכמה של השב"ס לשחררו?
תשובה: מותר.

שאלה: ביום האזכרה של אחד ההורים, כשהבנים צמים ויש רוב מנין של צמים, האם מוציאים ספר תורה?
תשובה: אין מוציאים ספר תורה.

שאלה: האם יש תועלת בביקור בבית העלמין במשך השנה או רק ביום הפטירה?
תשובה: כל זמן שמבקרים את הנפטר בבית העלמין ולומדים ומדליקים נר לעילוי נשמתו, יש בזה תועלת. אבל לא כדאי לבקר פעמים רבות אחרי השנה הראשונה. מספיק אחת לחודש או לשלשה חדשים.

שאלה: כשהולכים לבית העלמין לצורך הלויה או אזכרה, האם מותר ללכת גם לקברים אחרים?
תשובה: מותר.

שאלה: האם מותר לכהנים להכנס לקברות צדיקים? ומה הדין בקבר של רשב"י? ואם אסור, האם יש עניין לכהנים ללכת לטיול לקברות צדיקים ולהתפלל מבחוץ או שזה כאילו מתפלל בביתו?
תשובה: אסור. יש ענין ללכת לקברי צדיקים ולהתפלל מבחוץ. וכך כתב בספר שפתי צדיקים להרה"ג ר' סלמאן מוצפי זצ"ל.

שאלה: ידוע שבני מרוקו מניחים על ציונו הקדוש של ה"אביר יעקב" זיע"א כל מיני מאכלים ומשקאות (ערק, שמן עוגיות וכו') לסגולה וישועה, האם ראוי לעשות כן והאם ניתן להניח גם בציונים של צדיקים אחרים?
תשובה: אפשר לעשות כן. רק שלא לאכול על קבר הצדיק.

שאלה: בעלי קיבל הצעת עבודה במשרד שבו עובדות נשים חילוניות שאינן שומרות על צניעות. בעלי מאוד רוצה לעבוד שם, מאחר ויש בזה אפשרות לקידום ושכר טוב. מה דעת כת"ר שליט"א?
תשובה: עדיף שיחפש מקום אחר, כי אין אפוטרופוס לעריות.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל